

NÕO KOOL

300

AGNES-ASTA MARAND

7.

Vaidlus kestis kevadeni. 11. mail otsustas Nõo konvent, et uus koolimaja peab ehitatama, kuid mitte kividest, nagu seda soovivad mitmed konvendi liikmed, vaid puust. «Ehitus saab kevadel 1883 algama ja peab sellisamal sügisel koolialustuseks valmis saama.» («Olevik» nr. 21, 18. mail 1882.)

Uue maja kiiret ehitamist nõudis ka asjaolu, et 2. veebruaril 1883 põles vana koolimaja (köstrimaja) maha. Kevadeni käis õppetöö pastoraadis.

Uus koolimaja pidi konvendi otsuse kohaselt tulema Riia maanteelt köstri- ja kihelkonnakoolimaja poole viiva tee äärde, kuid püstitati samale kohale, kus ta ennegi asus.

Uut koolimaja hakati 1883. a. kevadel hooga ehitama ja hilis-sügisel võisid lapsed vastvalminud 90 õpilasele ehitatud majas koolipinki istuda. Ajaleht «Virulane» kirjutab 13. detsembril 1883: «Nõo kihelkonna uus kihelkonna koolimaja saanud 4. dets. Rõngu õpetaja Hesse läbi pühitsetud. Pühitsemise lõpul pida-nud hiljutivalitud uus köster ja kihelkonna kooliõpetaja Sprenk koolitamisest ja selle kasust mõnusa, õpetliku kõne. Koolimaja ruumid olla aga osalt väikesed ja osalt halvaste sisseseatud.»

Koolimaja avas sellepärast Rõngu pastor, et Nõo kirikuõpe-taja M. Jürmann oli 1883. a. algul Nõost lahkunud ja uus pastor Martin Lipp tuli Nõokku 1884. a. H. Hesse täitis seni ka Nõos pastori kohustusi ja andis koolide aruandeid.

1883. a. sügisel sai uueks juhatajaks helilooja Aleksander Sprenk-Läte. Ühtlasi tuli tal võtta endale köstri kohustused. A. Läte oli Cimze seminari lõpetamise järel neli aastat Puhja koolmeistriks olnud. A. Lätte ajal hakkas koolitöö Nõos elav-nema. Seni oli õpilasi olnud 10—20 (vahel isegi vähem), aga 1883. a. sügisel istus koolipinki 60 poissi, järgmisel õppeaastal 63 (igas klassis 21).

1885/86. õppeaastal lisandus esimene naisõpetaja Emilie Palm, kes õpetas 11 tütarlast. Järgmisel aastal oli koolis 4 tüdrukut.

1890. aastate esimesel poolel töötas A. Lätte kõrval õpetajana Jaan Okas. Kui rahvahariduse minister Deljanov 2. detsembril 1893 koos oma saatjatega Nõo kihelkonnakooli katsus, siis «kooli tööga, mida kooli juhataja A. Sprenk ja tema abilise J. Okas toime saanud, oldi täiesti rahul» («Olevik», 13. dets. 1893). Kat-suti vene keelt, peast rehkendamist, usuõpetust ja laulmist. Laste laul olevat kooli katsujaid eriti rõõmustanud, see «olla tõenduseks: Eesti rahvas olla muusikaandeline rahvas».

4. detsembril 1898 kirjutab «Postimees», et riiginõunik Kotshe-tov ministeeriumist, rahvakoolide inspektor Grawit jt. ametni-kud katsusid Nõo koolis «vene keelt, ajalugu, rehkendamist ja laulmist, mille järel nad kõigega väga rahul olivad. Koolist lah-kudes tänasivad katsujad lapsi ja kooliõpetajaid hoolsa tööta-mise eest ning lubasivad koolile raamatukogu asutamiseks raha-list abi anda». Kahjuks pole teada, kas lubadus ka täideti ja kui palju raha anti.

8.

A. Lätte ajal hakkas Nõos hoogustuma ka muusikaline tege-vus. Ta juhatas koore, komponeeris laule. Palju viise lõi A. Läte kohalike luuletajate Aadu Reinvaldi ja Martin Lipu sõna-dele. A. Reinvald elas sajandi lõpus Nõos (Barabanovi majas) ja tähistas siin 1897. a. oma 50. sünnipäeva. Tema sõnadele on A. Läte loonud näiteks üldtuntud laulu «Kuldrannake».

Koolitöö kõrval andis A. Läte kirikutes oreli- ja koolimajades klaverikontserte, et koguda raha Dresdeni konservatooriumis edasiõppimiseks. Kontsertidel esinesid ka kohalikud laulukoo-

□ 1883. aastal ehitatud kihelkonnakoolimaja, kus pikka aega oli poiste internaat. Nüüd tahetakse selles majas sisse seada kooli muuseum.

rid ja solistid. Nõost käis Läte Tartu ülikooli muusikaõpetajatelt tunde võtmas. Ta organiseeris Nõos meeskoori, mille tuumiku moodustasid ümbruskonna vallakoolmeistrid. Et aga harjutus-tel käimine oli pika maa tõttu raske (käidi ju ainult jalgsi või hobusega), siis koor kaua ei eksisteerinud. Hea häälega lauljaid olevat olnud palju.